

Az interneten azt olvastam, hideg végtagok keringési zavart, krónikus stresszt vagy Raynaud-szindrómát jeleznek.

Mama nem hitt nekem és nem akarta, hogy feljebb csavarjam a fűtést. Hagyd, mondta, szoknom kell, mint mindenki másnak, ezt a kriptahideget.

Rémálmaim voltak, hogy látogatásaim után, amikor már tisztos távolságban vagyok szerény bérlakásban lévő otthonától, és nem fordulhatok vissza semmiféle mondvacsinált okkal, majd elalszik a hidegben. Sőt, a látszat kedvéért a kezére ül, hogy melegen tartsa, ami rossz, öregekre jellemző szokás, míg a halálos álom eléri a szívét, mert hiába húz föl meleg zoknit, prémés házicipőt, a konvektor gyorsan kihűl, ha lekapcsolják. A salétromos házfalon hamar beszökik a tél hidege, s halálos öleléssel átfogja mama derekát, aki védekezni sem tud, keze-lába lefagy, és mire megtaláljuk, pont úgy lesz, ahogy a rémálmaimban megjelenik: kiszökik, elillan belőle a lélek, ami a meleget szereti, a mennyek melegét, amiből az isten megalkotta, nem pedig ezt a pokoli fagyot.

Elhatároztam, hogy felfűtöm a lakást. Kiválogattam néhány nyári képet, melyek Egyiptomban készültek. Olyan forrón sütött a nap, amit elképzelni sem lehet, s bár elvihettem volna magammal a mamát, ha nem ellenkezne minden új és változás ellen. Hittem a képek bűvös erejében. Narancs, piros és grépfrút színű kereteket vásároltam és elhelyeztem a lakás különböző pontjain.

Telt az idő és mama nem szólt, közben narancssárgára cseréltem a függönyeit, a fürdőszobában kék kavicsok álltak üveg pohárban, citromsárga fürdőlepedőket is hoztam, míg már lángolt az ő harminc négyzetmétere, de a keze ugyanúgy fázott, polár pulóverben, jégeralsóban, ha felöltözködött rendesen, ha nem. Egy kissé bosszús lettem, az arcom kipirult, legyezni kellett magam, a hátamon ereken csorgott az izzadság. Mama mentális fázása ellen nem tehettem semmit, a sütőtököt is tányérján hagyta, ennyi erővel nyersen a szemetesbe dobhatom, két főre elegendő ételt én nem bírok megenni. Megint fáztam, amikor meglátogattam őt és mintha hétről hétre el sem mozdult volna foteljéből, mindig úgy ült, mint előző héten, csak a ruha változott.

Mikor lett nála minden ennyire szikár és hideg, s érződött először a hideg fuvallat, ami a szigetelés nélküli réseken átfúj, elrejtőzött szépen vasalt ruhái között és egészen nagyra is nőtt, hogy két konvektor sem bírja legyűrni, és én tudtam a választ, de nem volt szabad beszélni róla, hogy nagyapám halálát követően kezdődött ez az állapot.

A halál érintésének nyoma ott maradt mama vállán, aki eleinte lerázta magáról, gondolataiból is elűzte a halált, telkén rengeteg paradicsomot ültetett, ami tudvalevőleg a termékenység, az élet, a virágzó petefészkek szimbóluma, könnyen romlik, de jól tartósítva hosszan eláll. Egy időre kiköltözött, fák és virágok között élt, azt mondta, vigasztalást kap tőlük, mást, mint az emberi. A természet sokkal közvetlenebb, ezért a fájdalom, amit okoz, például jégeső formájában, gyorsan jön, gyorsan megy, az embernek, a kerttulajdonosnak hamar föl kell állni, a sebek nyalogatására nincs idő, a termést be kell gyűjteni, kötözni, oltani, parcellázni magától értetődő dolog, henyélésre nincs idő!

Anyám nehezen értette meg mama újfajta életét. Apámhoz fordult, s addig lobbizott a költségek átcsoportosításával, és mesterkedett a hatékonyságot tűzve zászlajára, míg elhatározták, hogy eladják lakásaikat, s vásárolnak egy rendes, igazi házat, amelyet felépíteni soha nem sikerült, és együtt fognak élni, két generáció, hárman egy kupacban, garantáltan hitelmentesen, persze ha mama is beleadja a részét, a salétromos lakás árát. Az lesz a kisebbik rész, mert mi többet

bírunk, mondta anyám és begombolta magán a kardigánt, kezdett ő is fázni, s bár ellenőrizte a nyílászárók állapotát, a cserére nem látott okot és módot. A költözésre kell mielőbb sort keríteni, hangsúlyozta és maga alá húzta lábát a fotelban ülve, meleg takarókba csavarva és teát főzetett velem, egy egész kiöntőnyt megivott egymaga, azelőtt nem is tudtam, hogy ennyire szereti.

Mama félt a haláltól, ez nem sokkal születésnapja előtt vált bizonyossá, és már előre eltemette magát, nem az emlékek közé, hanem a kihűlt mindennapok jégtáblái alá. Elcsomagoltam a képeimet, hazavittem a kavicsot, visszacseréltem a lakástextíliákat, közben éreztem, hogy mama azt szeretné, ha még életében hőssé avatnánk. Ha pusztán azt mondjuk majd róla: szép halála volt és egy szép temetése, azzal semmi elismerést nem nyerhetünk, és ő sem, ki-ki a saját térfelén marad, ő meghalt, mi továbblépünk, az történik, ami egyébként is történt volna. Semmi. Mama készült valamire, de látszólag szemmel tartotta a költözés minden mozzanatát. Lakását sem adtuk még el, mintegy babonából, de az új házban elkészült a helye, friss festékekkel citromsávról festett, műanyagillatú falak között, a földszinten, ahogy kérte, kicsi ablakokkal, gondosan leszigetelve. Az elvonulás utolsó állomása volt ez, a nem látok és a ne lássatok örök libikókája. Még élt és mi már emlékeztünk, közösen alakítottuk így és anyám nem vette észre, hogy a ház tovább szolgálja e nemes célt: mamát mielőbb kimenekíti e földi pokolból és elemeli a mennynek kapuja felé, ahol vélhetően várja őt nagyapám.

Azt hittük, az új kezdet új befejezést szül, szinte hallottam szüleim dicshimnuszát, a házatón, szűk, de jelentős vendégsereg jön, ami elől mama a szobájába menekül, távol tartja magát az ünnepléstől, mintha ragályos kór volna, sem elkapni, sem terjeszteni nem fogja, hiába remélt anyám valami hasonlót. Egyelőre a költözés napja közelgett vészesen, anyám telefonon intézkedett, megrendelte a költöztetőket, a szőnyegeket ő maga csavarta fel és kötötték össze apámmal, s ekkor beugrott, hogy pont a szőnyegre nem gondoltam, süppedőset és vastagabbat vásárolhattam volna, hiszen a padló hideg, alatta pince van, nincsen szigetelés, de azokban a napokban ez tulajdonképp édes mindegynek tűnt. Mamát felköszöntöttük születésnapja alkalmából, február huszonegyedikén, szombaton, vasárnap volt esedékes a költözés, anyám izgalmasan túllitotta magát, apám halkán hümmögött, gyerekek voltak és én fölöttük álltam, sosem hittem el mások élethazugságait anélkül, hogy valamit ne tettem volna ellene. Hoztam egy képet, vagy valami újat, hogy a régit kiforgassam a sarkából. Mikor a szüleim elmentek, elmostam a poharakat, föltekertem a fűtést, beállítottam mama ébresztőóráját, miközben tudtam, hogy szemhunyasnyit sem fogok aludni éjjel, és nem is tettem semmit az érzés ellen. Másnap reggel anyám tagadhatatlan rossz sejtéssel nyomta meg a csöngőt, hosszú volt a hatásszünet, amit nagyanyám hagyott, míg az ajtó kinyílt és arca megjelent a rácsok mögött. Anyám szeme felragyogott, már nem gondolt semmi rosszra, emelte a lábát, hogy átlépje a küszöböt, csak hogy mamának esze ágában sem volt azonnal ajtót nyitni, hanem a rácsok mögül szólt, mintegy önmaga számára is revelációszerűen: mégis inkább itt maradok. Éreztem, ahogy apám odafordult felém, hogy dörögő hangon közölje, én tudtam, csak a lányod, mindig a saját feje után megy és már telefonált, hogy lemondja a költöztetőket. Akik zajt és piszkot hoztak volna magukkal, érzéketlen cipekedésnek beállítva egy egész múlt kihordását, mintha mindaz, amit mama gondosan felhalmozott, csupa kavics lett volna, amit a sóderhez szórnak és felépítenek belőle egy testidegen házat. Inkább épületet, ami az övénel sokkal hidegebb, mert nincs benne idő, nincs neki már elég ideje, hogy megszokja.

Mikor bemehettünk, nekiálltunk, hogy kicsomagoljuk a zsákokat. Mama leült a konyhában, hogy cigarettázzon, és hogy ne zavarjuk, de anyámban fölhabosodott az elégedetlenség, s elkezdett kiömleni. Mama hallgatta őt, alig nézett rá, ezt akkor is tudtam, ha nem voltam velük egy

légtérben, annyiszor láttam már. Tudod, kíváncsi voltam, milyen érzés, egy teljesen üres, hideg lakás, mondta végül, s anyám hiába rázta értetlenkedve a fejét.

A bizonyosság csöndje borult ránk azon a reggelen. Nagyapám a mennykapu mögött hallgatott.